Załącznik do Uchwały
Nr XXXIII/211/2022
Rady Powiatu Sokołowskiego
z dnia 15 lutego 2022r.

POWIATOWY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE W POWIECIE SOKOŁOWSKIM NA LATA 2022- 2026

Sokołów Podlaski – styczeń 2022 r.

Spis treści

I. WSTĘP 2

II. ORGANIZACJA SYSTEMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE W JEDNOSTKACH SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO 5

III. DIAGNOZA PROBLEMU PRZEMOCY W RODZINIE W POWIECIE SOKOŁOWSKIM 9

IV. ZAŁOŻENIA PROGRAMU 16

1. Analiza SWOT dla problemu przemocy w rodzinie. 16

2. Cele Programu 20

3. Zadania do realizacji 21

V. REALIZACJA PROGRAMU 24

VI. PRZEWIDYWANE EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU 25

I. WSTĘP

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku w art. 18 i 71 wskazuje, że instytucja rodziny jest objęta szczególną ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej, a jej dobro państwo ma obowiązek uwzględnić w swojej polityce społecznej, zwłaszcza poprzez udzielanie szczególnej pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji społecznej. Jedną z trudnych sytuacji społecznych jest występująca w rodzinie przemoc.

Rodzina jest pierwszym i najważniejszym środowiskiem w życiu człowieka, spełniającym określone funkcje względem niego, w tym m.in. zaspokaja potrzebę bezpieczeństwa, miłości, przynależności, szacunku i uznania, przekazuje obowiązujące w społeczeństwie normy i wzorce zachowań oraz wartości. Kształtuje ona człowieka i przygotowuje go do życia w społeczeństwie, stanowi system wewnętrznych powiązań, w których wszyscy członkowie wzajemnie na siebie oddziałują, pozostając w dynamicznej równowadze, a jakakolwiek zmiana wpływa na jego całość.

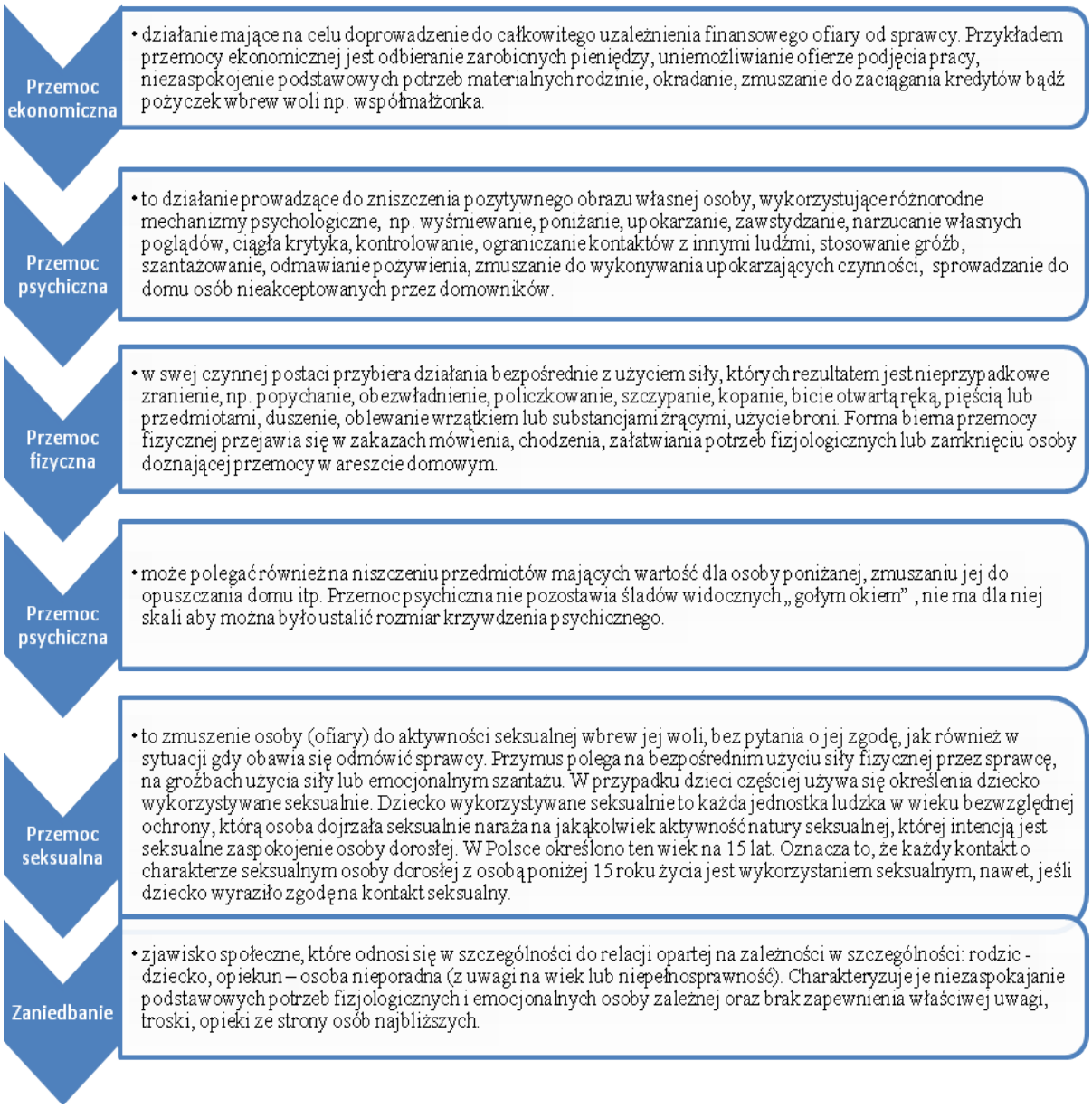
Przemoc w rodzinie zaburza funkcjonowanie rodzin, naruszając podstawowe prawa człowieka, niszcząc poczucie godności, szacunku i zaufania. Definicja zawarta w art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t. j. Dz. U. z 2020 r. poz. 218, 956 z późn. zm.) stanowi, że przemoc to: *jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób wymienionych w pkt 1, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.* Ustawodawca w art. 2 ust. 1 cytowanej ustawy definiuje również członka rodziny jako: *osobę najbliższą w rozumieniu art. 115 § 11 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553, z późn. zm.), a także inną osobę wspólnie zamieszkującą lub gospodarującą.*

Przemoc jest zjawiskiem stanowiącym zagrożenie dla wszystkich uwikłanych w nią osób: ofiar, świadków, sprawców. Skutki jej są długotrwałe i istotnie wpływają na codzienne funkcjonowanie osób, których dotyczą. Należy pamiętać, że przemoc to intencjonalne działanie lub zaniechanie działania jednej osoby wobec drugiej, która wykorzystując przewagę sił narusza prawa i dobra osobiste jednostki, powoduje cierpienie i szkody.

Występowaniu przemocy szczególnie sprzyjają:

- Obowiązujące w danym środowisku normy kulturowe i społeczne, m.in.: przekonanie o prawie rodziców do dominacji nad dzieckiem, przekonanie o dominacji mężczyzn nad kobietami;
- Nadużywanie alkoholu i uzależnienie od alkoholu, który osłabia kontrolę zachowań, zwiększa prawdopodobieństwo reagowania złością i gniewem, zaburza ocenę sytuacji, powoduje błędną interpretację zachowań innych osób;
- Podeszły wiek, przemoc wobec osób starszych wzrasta, gdy w rodzinie występuje zależność pomiędzy członkami rodziny, dzielenie wspólnego mieszkania, fizyczne i psychiczne obciążenie opiekuna, izolacja społeczna rodziny, choroby psychiczne;
- Niepełnosprawność jest czynnikiem ryzyka, ponieważ nad osobą niepełnosprawną członkowie rodziny i inne osoby mają ewidentną przewagę, a osoby te często zdane są na ich opiekę.

Przemoc w rodzinie może przybierać różne formy i dokonywać się przy udziale różnych instrumentów:

Cechą charakterystyczną zjawiska przemocy w rodzinie jest tendencja do powtarzania się pewnych prawidłowości nazwanych cyklem przemocy. W cyklu przemocy obserwuje się następujące po sobie fazy:

- Faza narastającego napięcia – jest to początek cyklu, charakteryzuje się on wzrostem napięcia i natężeniem sytuacji konfliktowych.
- Faza ostrej przemocy – następuje wybuch gniewu i wyładowanie agresji na ofierze. W tej fazie najczęściej dochodzi do interwencji, ofiary pod wpływem silnych emocji spowodowanych doznaną krzywdą decydują się wezwać pomoc, złożyć zawiadomienie na policję, podjąć inne działania.
- Faza miodowego miesiąca – jest to faza skruchy ze strony sprawcy, okazywania żalu, miłości. Sprawca obiecuje poprawę, deklaruje, że nigdy się to nie powtórzy,

jest miły i troskliwy. Ofiara wbrew zdrowemu rozsądkowi i wcześniejszym doświadczeniom wierzy sprawcy, ponieważ pragnie by to była prawda. W tej fazie wycofuje się z wcześniej podjętych działań, rezygnuje z pomocy, wycofuje skargi. Stopniowo sprawca przestaje być miły, napięcie ponownie narasta i faza kończy się nawrotem przemocy spowodowanym wzrostem napięcia.

Zjawisko przemocy w rodzinie dotykające społeczność lokalną jest ściśle powiązane z innymi obszarami problemów społecznych, dlatego ich rozwiązywanie powinno być wspólnym interesem uzupełniających się działań specjalistów, instytucji i organizacji, m.in. służby zdrowia, pomocy społecznej, organizacji pozarządowych, placówek oświatowych, policji, sądów czy związków wyznaniowych i Kościołów. Każde z nich ma do czynienia z innym aspektem zjawiska, jednak działając osobno nie doprowadzą do zwiększenia jakości wsparcia społecznego w obszarze przemocy występującej wewnątrz rodzin. Zintegrowanie wszystkich zasobów jednostek i organizacji do realizacji zadań Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie (dalej zwanego Programem) daje szansę stworzenia jednolitej procedury wsparcia osób uwikłanych w przemoc oraz zwiększenie skuteczności udzielanej pomocy. Jednym z podstawowych warunków osiągnięcia tego celu jest zintegrowanie środowiska przy realizacji Programu.

Uchwalenie Programu to zadanie wynikające z art. 6 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, który nakłada na samorządy powiatowe obowiązek tworzenia systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Głównym jego celem jest przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz zwiększenie skuteczności pomocy dla rodzin, w których ten problem występuje. Natomiast do zadań powiatu należy wprowadzenie w życie szerokiego spektrum działań mających na celu zarówno zwrócenie uwagi opinii publicznej na zjawisko przemocy w rodzinie, jak i przeciwdziałanie temu zjawisku oraz zwiększenie profesjonalizmu służb społecznych w udzielaniu pomocy ofiarom przemocy oraz w podejmowaniu działań wobec sprawców.

Problem ochrony jednostki przed okrucieństwem ze strony najbliższych jest stosunkowo nowym doświadczeniem społecznym. Świadomość zagrożenia jakie niesie używanie siły względem najbliższych, stało się przesłanką do stworzenia odpowiednich aktów prawnych oraz programów chroniących ofiary przemocy w rodzinie. Warto również zaznaczyć, że aby zapobiec przemocy w rodzinie niezbędne jest współdziałanie specjalistów z różnych dziedzin, co wskazuje, jak ważnym i jednocześnie złożonym problemem jest przemoc w rodzinie.

Celem głównym Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2022 – 2026, zwanego dalej Programem, jest zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenie skali tego zjawiska w powiecie sokołowskim. Program zakłada podejmowanie kompleksowych działań nakierowanych zarówno na osobę doznającą przemocy, jak i na edukację oraz korygowanie agresywnych postaw i zachowań osób stosujących przemoc.

Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Sokołowskim na lata 2022–2026 ma charakter długofalowy. Działania ujęte w programie w miarę potrzeb i sytuacji społecznej mogą ulegać zmianom i udoskonaleniom. Warto dodać, że program powstaje w szczególnym okresie, a mianowicie w czasie epidemii COVID-19. W tym czasie na całym świecie, także w Polsce, nastąpiła intensyfikacja zjawiska przemocy domowej. Problem ten zintensyfikował się w domach, w których już występował, ale także w rodzinach, w których dotychczas nie było podobnego problemu. Przyczyną takiego stanu jest frustracja związana z zamknięciem, problemy z pracą, niepewność i strach o przyszłość.

Program określa szczegółowe zadania do realizowania, ukierunkowane na efektywną współpracę pomiędzy instytucjami, zapewnienie jakości i skuteczności pomocy udzielanej osobom i rodzinom uwikłanym w przemoc, kształtowanie świadomości społecznej w zakresie zjawiska przemocy w rodzinie, doskonalenie kadr zajmujących diagnozowaniem i pomocą osobom doświadczającym przemocy w rodzinie, edukację i profilaktykę.

Zakładając, że program będzie stanowił strategiczny plan działań opracowany przez przedstawicieli instytucji i służb zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie na terenie powiatu sokołowskiego można przyjąć oczekiwanie, że przyczyni się on do wypracowania skoordynowanego interdyscyplinarnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w powiecie sokołowskim, co niewątpliwie będzie pomocne w ograniczeniu zjawiska przemocy w rodzinie, łagodzeniu skutków tego zjawiska oraz poprawie życia sokołowskich rodzin.

II. ORGANIZACJA SYSTEMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE W JEDNOSTKACH SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO

Dwa podstawowe akty prawne, które precyzują, łączą i dokładnie określają zakres obowiązków jednostek samorządu terytorialnego w systemie przeciwdziałania przemocy w rodzinie to: *Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie* oraz *Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 roku w sprawie procedury „Niebieskie Karty" oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta"*.

Cel uchwalenia w/w Ustawy został przedstawiony w tzw. preambule (wstępie), „Uznając, że przemoc w rodzinie narusza podstawowe prawa człowieka, w tym prawo do życia i zdrowia oraz poszanowania godności osobistej, a władze publiczne mają obowiązek zapewnić wszystkim obywatelom równe traktowanie i poszanowanie ich praw i wolności, a także w celu zwiększania skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie stanowi się, co następuje".

Ustawa określa zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie dla organów administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego. Określa ona także zasady postępowania wobec osób dotkniętych przemocą, a także wobec osób stosujących przemoc w rodzinie. Definiuje też pojęcia członka rodziny i przemocy w rodzinie oraz wskazuje w jakich formach udziela się pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie.

Zgodnie z art. 3 w/w Ustawy „Osobie dotkniętej przemocą w rodzinie udziela się bezpłatnej pomocy, w szczególności w formie:

- poradnictwa medycznego, psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego;
- interwencji kryzysowej i wsparcia;
- ochrony przed dalszym krzywdzeniem, przez uniemożliwienie osobom stosującym przemoc korzystania ze wspólnie zajmowanego z innymi członkami rodziny mieszkania oraz zakazanie kontaktowania się i zbliżania się do osoby pokrzywdzonej;
- zapewnienia osobie dotkniętej przemocą w rodzinie bezpiecznego schronienia w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie;
- badania lekarskiego w celu ustalenia przyczyn i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy w rodzinie oraz wydania zaświadczenia lekarskiego w tym przedmiocie;
- zapewnienia osobie dotkniętej przemocą w rodzinie, która nie ma tytułu prawnego do zajmowanego wspólnie ze sprawcą przemocy lokalu, pomocy w uzyskaniu mieszkania".

Wszystkie wymienione powyżej formy pomocy dla osób doznających przemocy mają być bezpłatne. Są to zadania dla wszystkich instytucji, podmiotów i organizacji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.

Ustawa nakłada na te podmioty także zadania z zakresu pomocy dla osób stosujących przemoc. I tak zgodnie z art. 4 „wobec osób stosujących przemoc w rodzinie stosuje się przewidziane w niniejszej ustawie środki mające na celu zapobieganie ich kontaktowaniu się z osobami pokrzywdzonymi oraz oddziaływania korekcyjno-edukacyjne".

Zapisy w/w Ustawy określają konkretne zadania dla poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego oraz organów administracji rządowej. Zgodnie z art. 6 ust. 1 cytowanej wyżej Ustawy „zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie są realizowane przez organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego na zasadach określonych w przepisach ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2015 r. poz. 163, z późn. zm.) lub ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2015 r. poz. 1286), chyba że przepisy niniejszej ustawy stanowią inaczej".

Na podstawie art. 6 ust. 6 omawianego aktu prawnego „do zadań własnych samorządu województwa należy w szczególności:

1) opracowanie i realizacja wojewódzkiego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie;

2) inspirowanie i promowanie nowych rozwiązań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie;

3) opracowywanie ramowych programów ochrony ofiar przemocy w rodzinie oraz ramowych programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie;

4)organizowanie szkoleń dla osób realizujących zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie".

W art. 7 ust. 1 w/w Ustawa określa zadania wojewody, do których w szczególności należą:

- opracowywanie materiałów instruktażowych, zaleceń, procedur postępowania interwencyjnego w sytuacjach kryzysowych związanych z przemocą w rodzinie dla osób realizujących te zadania;
- monitorowanie zjawiska przemocy w rodzinie;
- powoływanie i odwoływanie Wojewódzkiego Koordynatora Realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie;
- monitorowanie realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie przy pomocy Wojewódzkiego Koordynatora Realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie;
- nadzór nad realizacją zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie realizowanych przez samorząd gminny, powiatowy i województwa;
- kontrola realizacji zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie wykonywanych przez podmioty niepubliczne na podstawie umów z organami administracji rządowej i samorządowej.

W artykule 8 Ustawa określa zadania ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego, do których należy w szczególności:

„1) zlecanie i finansowanie badań, ekspertyz i analiz dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie;

2) prowadzenie działań promujących podnoszenie świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków przemocy w rodzinie;

3) powoływanie i odwoływanie Krajowego Koordynatora Realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w randze sekretarza lub podsekretarza stanu w urzędzie obsługującym ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego;

4) monitorowanie realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie przy pomocy koordynatora, o którym mowa w pkt 3;

5) opracowanie oraz wydawanie co najmniej raz na dwa lata wytycznych do prowadzenia szkoleń w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie;

6) opracowywanie i finansowanie programów osłonowych z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie;

7) finansowe wspieranie programów z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie realizowanych przez:

a) jednostki samorządu terytorialnego,

b) organizacje pozarządowe działające na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie,

c) jednostki organizacyjne działające na podstawie przepisów o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, stosunku Państwa do innych kościołów i związków wyznaniowych oraz o gwarancji wolności sumienia i wyznania, jeżeli ich cele statutowe obejmują prowadzenie działalności w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie”.

Zgodnie z art. 9 organy administracji rządowej i samorządowej zostały ustawowo zobowiązane do współdziałania z organizacjami pozarządowymi oraz kościołami i związkami wyznaniowymi w zakresie udzielania pomocy osobom dotkniętym przemocą, oddziaływania

na osoby stosujące przemoc oraz podnoszenia świadomości społecznej na temat przyczyn i skutków przemocy w rodzinie. Jednocześnie ustawodawca dał możliwość w/w organom zlecania realizacji zadań określonych w ustawie w trybie przewidzianym w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2014 r. poz. 1118, z późn. zm.).

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie precyzuje zadania również dla gmin (miast) i powiatów. Zgodnie z art. 6 ust. 2 w/w Ustawy „do zadań własnych gminy należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym:

- opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie;
- prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie;
- zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia;
- tworzenie zespołów interdyscyplinarnych".

Zadania przewidziane w Ustawie dla powiatów określa art. 6 ust. 3 i 4. I tak do zadań własnych powiatu należy w szczególności:

- opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie;
- opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie;
- zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia;
- zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach interwencji kryzysowej".

Samorządom powiatowym powierza się też zadania z zakresu administracji rządowej, a środki na realizację i obsługę tych zadań powinien zapewnić budżet państwa. Do zadań tych należy w szczególności: „tworzenie i prowadzenie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie oraz opracowywanie i realizacja programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie".

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie jest ważnym elementem w ustawodawstwie polskim w zakresie zapobiegania krzywdzeniu i maltretowaniu osób najbliższych. Ma na względzie w pierwszej kolejności pomoc osobie doznającej przemocy. Określa zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie organom administracji rządowej i jednostkom samorządu terytorialnego. Ustawa stanowi też o współdziałaniu w/w organów z organizacjami pozarządowymi oraz kościołami i związkami wyznaniowymi w obszarze pomocy osobom doznającym przemocy, oddziaływania na osoby stosujące przemoc oraz podnoszenia świadomości społecznej odnośnie skutków i przyczyn przemocy

w rodzinie. Pomoc udzielana rodzinom dotkniętym przemocą powinna być kompleksowa i wielowymiarowa.

III. DIAGNOZA PROBLEMU PRZEMOCY W RODZINIE W POWIECIE SOKOŁOWSKIM

Powiat Sokołowski położony jest we wschodniej części województwa mazowieckiego Od północy graniczy z powiatem ostrowskim, od zachodu z powiatem węgrowskim, od strony południowej z powiatem siedleckim, natomiast od strony wschodniej sąsiaduje z dwoma powiatami, które stanowią część województwa podlaskiego – wysokomazowieckim i siemiatyckim. Warto wspomnieć, iż granica północna i wschodnia wyznaczone są naturalnie, na przeszło 60-kilometrowym odcinku rzeki Bug. Pod względem struktury administracyjnej powiat sokołowski podzielony jest na 9 gmin – 1 miejska (Sokołów Podlaski), 1 miejsko-wiejska (Kosów Lacki) oraz 7 wiejskich (Bielany, Ceranów, Jabłonna Lacka, Repki, Sabnie, Sokołów Podlaski oraz Sterdyń), które podzielone są łącznie na 233 sołectwa. Powiat sokołowski zajmuje powierzchnię 1 132 km^2, tj. 3,1 % ogólnej powierzchni województwa mazowieckiego.

Powiat Sokołowski zamieszkuje 54 631 osób, z czego 50,5% stanowią kobiety, a 49,5% mężczyźni. W latach 2002-2017 liczba mieszkańców zmalała o 6,4%. Średni wiek mieszkańców wynosi 42,2 lata. Mieszkańcy powiatu sokołowskiego zawarli w 2017 roku 287 małżeństw, co odpowiada 5,3 małżeństwom na 1000 mieszkańców. W tym samym okresie odnotowano 1,1 rozwodów przypadających na 1000 mieszkańców. Z danych statystycznych wynika, że 28,7% mieszkańców powiatu sokołowskiego jest stanu wolnego, 57,4% żyje w małżeństwie, 2,6% mieszkańców jest po rozwodzie, a 11,2% to wdowy/wdowcy.

Teren powiatu ma charakter typowo rolniczy, gdzie 71 % ogólnej powierzchni zajmują użytki rolne. Lasy w powiecie sokołowskim zajmują ponad 21%, zaś wody 1% ogólnej powierzchni.

Głównymi szlakami komunikacyjnymi w powiecie są drogi krajowe: nr 62 Węgrów – Sokołów Podlaski – Drohiczyn, Nr 63 Siedlce – Sokołów Podlaski – Ceranów – Nur oraz wojewódzkie: nr 667 Sokołów Podlaski – Małkinia, Nr 695 Kosów Lacki – Ceranów.

Dane pozwalające na szacowanie skali zjawiska przemocy w rodzinie są gromadzone przez różne instytucje i służby, które ustawowo podejmują działania w obszarze przeciwdziałania przemocy. Głównie są to dane pochodzące z interwencji przeprowadzonych przez organy ścigania i najczęściej obejmują informacje o interwencjach domowych, wszczętych procedurach „Niebieskiej Karty" oraz postępowaniach w związku z przestępstwami związanymi z przemocą w rodzinie. Kolejnym źródłem danych są informacje uzyskane od zespołów interdyscyplinarnych i grup roboczych obejmujące informacje o ilości prowadzonych procedur NK, ilości osób objętych pomocą, informacje z ośrodków pomocy społecznej oraz instytucji udzielających pomocy i wsparcia osobom doświadczającym przemocy, w tym ośrodków interwencji kryzysowej, specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie.

Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2022–2026 jest kontynuacją działań podejmowanych w ramach realizacji Programu w latach 2017-2021. Istotnym elementem Programu jest koordynacja działań podejmowanych przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sokołowie Podlaskim na rzecz osób doświadczających przemocy oraz sprawców przemocy. Podejmowane dotychczas działania potwierdzają ich skuteczność zarówno w sferze udzielania profesjonalnej pomocy jak również w sferze działań prewencyjnych. Podstawę programu stanowi podejście interdyscyplinarne, zgodnie, z którym wszelkie działania na rzecz pomocy rodzinie powinny być planowane i wdrażane przez specjalistów z różnych dziedzin, będących przedstawicielami różnych instytucji i organizacji.

Aktualna diagnoza społeczna dotycząca zjawiska przemocy w rodzinie na terenie powiatu sokołowskiego została przygotowana na podstawie analizy danych uzyskanych z instytucji działających w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie (Policja, sąd, prokuratura, zespoły interdyscyplinarne). W przedmiotowej diagnozie objęto okres od 2018 roku do końca 2020 roku. Szczegółowe dane ilościowe zawarte zostały w poniższych tabelach.

Skalę zjawiska przemocy w rodzinie w powiecie sokołowskim można określić w oparciu o poniżej przedstawione dane uzyskane z Komendy Powiatowej Policji w Sokołowie Podlaskim, z ośrodków pomocy społecznej i zespołów interdyscyplinarnych oraz Sądu Rejonowego w Sokołowie Podlaskim.

Z danych pozyskanych z Komendy Powiatowej Policji w Sokołowie Podlaskim wynika, że w **2021 roku policjanci powiatu sokołowskiego łącznie przeprowadzili 3.635 interwencji, z czego 995 były to interwencje domowe**. Każdego roku około 1/5 interwencji domowych, to przypadki stosowania przemocy w rodzinie.

Realizacja procedury „Niebieskiej Karty" odbywa się w oparciu o zasadę współpracy między organizacjami i jednostkami działającymi na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Przedstawiciele podmiotów zobowiązanych do wszczęcia procedury informują o swoich działaniach przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego.

Zespół interdyscyplinarny powoływany jest przez Burmistrza Miasta lub Wójta Gminy. Zadaniem zespołu są działania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, opierające się przede wszystkim na diagnozowaniu i przeciwdziałaniu problemowi przemocy, inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym w/w zjawiskiem wobec ofiar oraz sprawców przemocy. W skład zespołu interdyscyplinarnego wchodzą przedstawiciele jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty, ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych oraz kuratorzy sądowi.

Wypełnienie „Niebieskiej Karty" nie jest równoznaczne ze złożeniem zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa i nie zawsze stanowi podstawę do wszczęcia postępowania karnego.

Dane zawarte w poniższej tabeli zawierają ilości prowadzonych procedur Niebieskiej Karty w latach 2018-2020 przez poszczególne gminy i miasta powiatu sokołowskiego.

Tabela nr 1. Ilość Niebieskich Kart, które wpłynęły do Gminnych Zespołów Interdyscyplinarnych

Gmina/Miasto	Rok			Razem
	2018	2019	2020	
Bielany	8	7	5	**20**
Ceranów	8	9	6	**23**
Jabłonna Lacka	19	16	7	**42**
Kosów Lacki	18	20	7	**45**
Repki	25	17	10	**52**
Sabnie	12	10	10	**32**
Gmina Sokołów Podlaski	38	44	28	**110**
Miasto Sokołów Podlaski	67	72	71	**210**
Sterdyń	7	18	9	**34**
RAZEM powiat sokołowski	**202**	**213**	**153**	**568**

** opracowanie własne*

Na terenie powiatu sokołowskiego w analizowanym okresie łącznie do wszystkich zespołów interdyscyplinarnych wpłynęło 568 formularzy kart A procedury „Niebieska Karta". Najwięcej formularzy wpłynęło do Miejskiego Zespołu Interdyscyplinarnego w Sokołowie Podlaskim (210) i Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego w Sokołowie Podlaskim (110), a najmniej do zespołów interdyscyplinarnych w Bielanach (20) i Ceranowie (23).

Zobowiązanymi w przypadku podejrzenia stosowania przemocy w rodzinie do wszczęcia procedury „Niebieskiej Karty" są przedstawiciele pięciu podmiotów: ośrodków pomocy społecznej, policji, komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, oświaty i ochrony zdrowia.

Kolejna tabela zawiera ilość wszczętych procedur w poszczególnych miastach i gminach powiatu sokołowskiego w analizowanym okresie przez przedstawicieli poszczególnych służb i instytucji.

Tabela nr 2. Wszczęcia procedur Niebieskiej Karty przez poszczególne instytucje z terenu powiatu sokołowskiego według danych pozyskanych z zespołów interdyscyplinarnych powiatu sokołowskiego.

Gmina/ Miasto	Policja			OPS			Oświata			Ochrona zdrowia			KRPA			PCPR			Razem
	2018	2019	2020	2018	2019	2020	2018	2019	2020	2018	2019	2020	2018	2019	2020	2018	2019	2020	
Bielany	8	7	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	**20**
Ceranów	8	9	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	**23**
Jabłonna Lacka	17	16	7	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	**42**
Kosów Lacki	17	18	7	0	1	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	**45**
Repki	22	17	10	1	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	**52**
Sabnie	12	10	10	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	**32**
Gmina Sokołów Podlaski	38	43	28	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	**110**
Miasto Sokołów Podlaski	65	64	69	1	4	2	0	0	0	1	4	0	0	0	0	0	0	1	**211**
Sterdyń	7	17	9	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	**34**
Powiat Sokołowski RAZEM	**194**	**201**	**151**	**3**	**8**	**2**	**2**	**1**	**0**	**2**	**4**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**1**	**569**

**opracowanie własne*

Łącznie na 569 wszczętych procedur, aż 547 wszczęli policjanci KPP w Sokołowie Podlaskim i podległych jednostek. Przedstawiciele jednostek pomocy społecznej wszczęli ogólnie 14 procedur, w tym 1 przedstawiciele PCPR w Sokołowie Podlaskim. Stosunkowo mało przypadków przemocy ujawnili przedstawiciele ochrony zdrowia (6) i oświaty (tylko 3). Ogólnie należy stwierdzić, że przedstawiciele oświaty praktycznie nie ujawniają przypadków stosowania przemocy, szczególnie w stosunku do małoletnich.

W kolejnej tabeli zawarto informacje KPP w Sokołowie Podlaskim zawierające dane dotyczące ilości wszczętych procedur Niebieskiej Karty oraz ilości osób doznających i stosujących przemoc, w wyniku działań podjętych przez samych policjantów powiatu sokołowskiego.

Tabela Nr 3. Liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta – A" wg danych KPP Sokołów Podlaski - opracowanie własne.

Liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta – A"	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020
ogółem	**221**	**236**	**203**
W tym nowe procedury „Niebieskie Karty"	156	148	140
Dotyczące kolejnych przypadków w trakcie trwającej procedury	65	88	63
Ogólna liczba ofiar przemocy	301	299	252
w tym kobiety	232	215	176
w tym mężczyźni	30	42	39
w tym nieletni	39	42	37
Osoby podejrzane o stosowanie przemocy	226	238	205
w tym mężczyźni	216	219	187
w tym kobiety	10	18	17
w tym nieletni	0	1	1
Sprawcy będący pod wpływem alkoholu	171	178	148
w tym mężczyźni	169	165	140
w tym kobiety	2	13	8
w tym nieletni	0	0	0
Liczba dzieci umieszczonych w miejscu nie zagrażającym ich bezpieczeństwu	0	0	0

Analizując dane z Tabeli nr 2 i Tabeli nr 3 obserwuje się pewną rozbieżność między informacjami pozyskanymi z poszczególnych zespołów interdyscyplinarnych, a informacją uzyskaną z Komendy Powiatowej Policji w Sokołowie Podlaskim. Według danych z zespołów interdyscyplinarnych policjanci powiatu sokołowskiego w latach 2018-2020 wszczęli łącznie 569 procedur Niebieskiej Karty, natomiast z danych KPP w Sokołowie Podlaskim wynika, że tych procedur wszczęto 660. Rozbieżności mogą wynikać z faktu, że zespoły interdyscyplinarne w swoich sprawozdaniach nie wykazują kart A procedury Niebieskiej Karty sporządzanych kolejny raz w tej samej rodzinie. Często samo wszczęcie procedury i podjęcie działań przez członków grupy roboczej nie zatrzymuje aktów przemocy. Występują kolejne akty przemocy i sporządzane są kolejne karty A w/w procedury.

Tabela nr 4. Liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie według danych pozyskanych z zespołów interdyscyplinarnych powiatu sokołowskiego

Gmina/Miasto	Rok 2018			Rok 2019			Rok 2020			Ogółem
	K	M	Dz.	K	M	Dz.	K	M	Dz.	
Bielany	7	1	1	7	2	0	4	1	0	**23**
Ceranów	5	3	0	1	4	1	2	4	0	**20**
Jabłonna Lacka	14	2	2	11	2	1	6	0	0	**38**
Kosów Lacki	14	4	0	12	8	0	6	1	0	**45**
Repki	18	7	21	13	5	20	8	2	6	**100**
Sabnie	14	1	11	12	14	19	10	15	19	**115**
Gmina Sokołów Podlaski	37	2	0	40	2	2	28	2	3	**116**
Miasto Sokołów Podlaski	63	2	2	60	9	3	52	14	6	**211**
Sterdyń	6	1	0	16	2	0	8	1	0	**34**
Powiat Sokołowski RAZEM	**178**	**23**	**37**	**172**	**48**	**46**	**124**	**40**	**34**	**702**

**opracowanie własne*

Powyższa tabela zawiera dane z zespołów interdyscyplinarnych powiatu sokołowskiego dotyczące ilości ujawnionych osób doznających przemocy, w podziale na kobiety, mężczyzn i dzieci. Dane te są znacznie zaniżone porównując je z danymi z KPP w Sokołowie Podlaskim. W 2018 roku łącznie ujawniono 238 osób doznających przemocy (policjanci ujawnili 301 takich osób), w 2019 – 266 osób (policjanci 299) i w 2020 roku – 198 (policjanci – 255 osób). Z analizy danych KPP w Sokołowie Podlaskim jak również danych pozyskanych z zespołów interdyscyplinarnych obserwujemy nieznaczną tendencję spadkową, zarówno jeżeli chodzi o ilości wszczętych i prowadzonych procedur Niebieskiej Karty, jak również ilości ujawnionych osób doznających przemocy w rodzinie.

Osoby stosujące przemoc wobec swoich ofiar stosują różne rodzaje i formy przemocy. Same zespoły interdyscyplinarne nie prowadzą statystki i nie zbierają danych jakiego rodzaju przemocy i w jakich formach doznają osoby doznające przemocy.

W ostatniej tabeli zawarto ilości ujawnionych poszczególnych rodzajów przemocy przez policjantów powiatu sokołowskiego. Należy też zwrócić uwagę, że sprawca często stosuje kilka rodzajów przemocy wobec swojej ofiary. Zachowania przemocowe w tej samej rodzinie też bardzo często się powtarzają.

Tabela Nr 5. Liczba przypadków poszczególnych rodzajów przemocy w rodzinie odnotowanych przez Policję powiatu sokołowskiego

Liczba przypadków poszczególnych rodzajów przemocy w rodzinie odnotowanych przez Policję			
Forma przemocy	**Rok**		
	2018	**2019**	**2020**
Fizyczna	148	134	117
Psychiczna	219	232	199
Seksualna	3	2	0
Ekonomiczna	2	4	3
Inny rodzaj przemocy	122	111	104

Z powyższych danych wynika, że w rodzinach zamieszkujących w powiecie sokołowskim najczęściej dochodzi do stosowania przemocy psychicznej. Bardzo niepokojące dane dotyczą również przypadków stosowania przemocy fizycznej, które często skutkują obrażeniami ciała i koniecznością uzyskania pomocy medycznej. Stosunkowo niewiele ujawnianych jest przypadków przemocy seksualnej i ekonomicznej.

W celu dokładniejszego zobrazowania skali zjawiska przemocy w rodzinie ustalono, że policjanci Komendy Powiatowej Policji w Sokołowie Podlaskim w latach 2018-2020 łącznie wszczęli i przeprowadzili 209 postępowań w kierunku art. 207 kodeksu karnego (znęcanie się nad członkiem rodziny), z czego 124 skierowano z aktem oskarżenia do Sądu Rejonowego w Sokołowie Podlaskim, a 85 zostało zakończonych po czynnościach sprawdzających, które skutkowały odmową wszczęcia postępowania przygotowawczego.

Z informacji uzyskanej z Sądu Rejonowego – II Wydział Karny w Sokołowie Podlaskim wynika, że w latach 2018-2020 nie orzeczono ani jednego obowiązku probacyjnego dot. uczestnictwa sprawcy przemocy w rodzinie w programie korekcyjno-edukacyjnym. Może to wynikać z faktu, że do chwili obecnej na terenie powiatu sokołowskiego takie oddziaływania (programy) nie były prowadzone. Niemniej w opinii sędziów orzekających w Wydziale Karnym, realizację na terenie powiatu sokołowskiego programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy oceniono bardzo pozytywnie. Nie uzyskano natomiast informacji o ilości zastosowanych środków karnych wobec sprawców przemocy, polegających na nakazie opuszczenia miejsca zamieszkania i zakazie zbliżania się do osób pokrzywdzonych.

Biorąc pod uwagę psychologiczne aspekty przemocy, należy przypuszczać, że zjawisko przemocy w rodzinie jest znacznie szersze niż pokazują zgromadzone dane. Duża liczba przypadków przemocy wciąż nie jest zgłaszana. Może to mieć związek między innymi z psychologicznymi aspektami zjawiska przemocy (lęk, wstyd, poczucie bezradności u osób doświadczających przemocy) oraz z ciągłym przeświadczeniem, że przemoc dotyczy tylko spraw poważnych, skutkujących odniesieniem konkretnych obrażeń, najczęściej fizycznych, bądź przeświadczeniem o nieskuteczności działań podejmowanych przez organy ścigania, wymiar sprawiedliwości i instytucje niosące pomoc.

Wnioski z dokonanej diagnozy problemu przemocy w rodzinie na terenie powiatu sokołowskiego znajdują odzwierciedlenie w dalszej części Programu, przekładając się tym samym na zadania do wykonania przez poszczególne służby i instytucje.

IV. ZAŁOŻENIA PROGRAMU

Wszelkie cele i działania zaplanowane do realizacji w ramach niniejszego Programu mają służyć poprawie sytuacji rodzin doznających przemocy jak i ochronie rodzin zagrożonych przemocą. Aby efektywnie zapobiegać problemowi przemocy w rodzinie i zwalczać zachowania przemocowe, niezbędne jest stworzenie spójnego i wielopoziomowego sytemu pomocy osobom uwikłanym w przemoc, systemu opartego o aktywizację i rozwój zasobów lokalnych, zwłaszcza ilości dostępnych form pomocy oraz specjalistów.

Program kierowany jest do:
a) osób dotkniętych przemocą w rodzinie, w tym:
- współmałżonków lub partnerów w związkach nieformalnych,
- dzieci,
- osób starszych i osób niepełnosprawnych,

b) osób stosujących przemoc w rodzinie,
c) świadków przemocy w rodzinie,
d) przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

1. Analiza SWOT dla problemu przemocy w rodzinie.

Opracowana diagnoza problemu przemocy w rodzinie umożliwiła sporządzenie analizy SWOT, która określiła atuty i mankamenty analizowanego problemu, bariery i utrudnienia w przeciwdziałaniu przemocy. Analiza SWOT wyznaczyła także szanse, które odpowiednio wykorzystane staną się impulsem do rozwoju i osłabią czynniki zewnętrzne negatywne oraz zagrożenia, czyli wszystko to co stwarza bariery i przeszkody w przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- gotowość i wieloletnia współpraca służb i instytucji działających w obszarze pomocowym, - zwiększenie świadomości i wiedzy społeczeństwa na temat zjawiska przemocy w rodzinie,	- trudności w odizolowaniu sprawców przemocy od ofiar, mały poziom egzekucji opuszczania mieszkań przez sprawców, - mity i przekonania na temat przemocy w rodzinie, - brak jednostek realizujących programy

- zespoły interdyscyplinarne funkcjonują w każdej gminie, - funkcjonowanie procedury „Niebieskiej Karty”, - rosnąca liczba specjalistów ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, - rosnące zaufanie do instytucji pomocowych, - możliwość skorzystania z bezpłatnego poradnictwa psychologicznego i prawnego, - rosnąca świadomość problemu przemocy w rodzinie, - organizowanie specjalistycznych szkoleń, spotkań i konferencji, - zwiększenie ilości informacji dotyczącej oferty pomocowej dla osób doświadczających przemocy, - działania interdyscyplinarne,	korekcyjno-edukacyjne dla sprawców przemocy w rodzinie, - bardzo słabe zaplecze pomocowe, - stosowanie procedury „Niebieskiej Karty” tylko przez funkcjonariuszy Policji, znikoma ilość ujawnionych przypadków przemocy przez pozostałe zobowiązane do tego podmioty, - brak ujawnianych przypadków przemocy w stosunku do dzieci, - brak mieszkań socjalnych, chronionych, - brak lekarzy psychiatrów, - słaba profilaktyka, reagowanie dopiero w sytuacji eskalacji przemocy w danej rodzinie, - powszechny pogląd o braku konsekwencji ponoszonych przez sprawcę będący czynnikiem osłabiającym podejmowanie działań przeciwko niemu, - trudność w utrzymaniu rezultatów pomocy – przemoc po pewnym czasie powraca, - postawa osób doświadczających przemocy, które odmawiają składania zeznań przeciwko sprawcy przemocy, co staje się powodem zniechęcenia służb do działania, - brak zaangażowania niektórych instytucji we wspólne inicjatywy, np. oświaty, ochrony zdrowia, - presja czasu, braki kadrowe w instytucjach pomocowych, - przerzucanie odpowiedzialności pomiędzy służbami, - brak wiedzy o naszych własnych powiatowych zasobach (nie zawsze pracownicy jednych instytucji wiedzą o zakresie pracy i kompetencjach innych podmiotów, o tym na jakim polu mogą ze sobą współpracować), - minimalne wsparcie członków grup roboczych, - brak dla nich superwizji, - trudność w zachowaniu ciągłości podjętych działań w przypadku szkół (brak przepływu informacji pomiędzy szkołami, gdy uczeń zmienia poziom szkoły: podstawowa, średnia), - trudny kontakt z osobą stosującą przemoc, trudność w zmotywowaniu sprawcy do podjęcia pracy nad zmianą zachowania, - niewielka liczba przedstawicieli ochrony zdrowia włączających się do pracy Zespołów Interdyscyplinarnych,

	- niechęć przedstawicieli instytucji do udziału w posiedzeniach Zespołów Interdyscyplinarnych, pomimo podpisanych porozumień, - częsta absencja członków Zespołów Interdyscyplinarnych i grup roboczych na spotkaniach, - mała reakcja społeczności lokalnej na akty przemocy w rodzinie. - małe zaangażowanie ochrony zdrowia, oświaty i prokuratury, - brak środków finansowych na zapraszanie specjalistów, - brak dostępu do psychologa dziecięcego i psychiatry dziecięcego, - brak gotowości do udziału w programach korekcyjno - edukacyjnych i psychologiczno - terapeutycznych dla osób stosujących przemoc, - brak izolacji sprawcy od osoby doznającej przemocy nawet w przypadku wydania wyroku w zawieszeniu (osoba stosująca przemoc powraca do domu), - zbyt długi okres oczekiwania na umieszczenie osoby uzależnionej od alkoholu w zamkniętym Ośrodku leczenia uzależnień, - niewystarczająca kadra niektórych instytucji, przeciążenie pracą, niskie wynagrodzenie, - niedostateczne wykorzystywanie wiedzy teoretycznej o przemocy w rodzinie w praktyce, np. mimo udziału w szkoleniach pracownicy nie mają wiedzy o działaniach które muszą podjąć.
SZANSE	**ZAGROŻENIA**
- postrzeganie przemocy jako problemu społecznego, - wzrost świadomości społecznej i chęci korzystania z pomocy, - możliwość pozyskiwania środków finansowych z różnych źródeł, - oferty szkoleniowe kierowane do osób zajmujących się pracą w obszarze przeciwdziałania przemocy, - oferta superwizyjna dla pracowników socjalnych zajmujących się przeciwdziałaniem	- społeczne przyzwolenie na przemoc, - zjawisko powodujące duże szkody społeczne, gdyż zaburza funkcjonowanie całych rodzin, - ukrywanie przez rodzinę aktów przemocy, - bierność świadków przemocy, - niewydolność wychowawcza rodzin, - bezradność rodzin w rozwiązywaniu swoich problemów, - poczucie bezkarności u sprawców przemocy, - niepełna znajomość kompetencji i zadań służb zajmujących się pomaganiem rodzinom

przemocy, - świadomość niedoskonałości rozwiązań prawnych i niedostosowania procedur, w tym krytyka od wewnątrz, - konieczność wzajemnego poznania się, zbudowania bazy wiedzy na temat kompetencji poszczególnych instytucji zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy, - monitorowanie środowisk przemocowych, - natychmiastowa reakcja na przemoc, - wymiana informacji, dobrych praktyk.	zagrożonym przemocą, - niekompletny system przeciwdziałania przemocy w rodzinie, brak spójnego działania wszystkich instytucji zaangażowanych w pracę na rzecz osób uwikłanych w przemoc, - brak umiejętności diagnozowania przemocy i odróżnienia jej od konfliktu, - brak szybkiej reakcji w razie sytuacji kryzysowej w rodzinie z problemem przemocy, - brak nieuchronności kary dla sprawcy przemocy, - nieznajomość swoich praw przez osoby doznające przemocy i oczekiwanie, że instytucje załatwią za nie wszystkie sprawy, - brak wystarczających umiejętności motywowania rodzin do korzystania z sytemu wsparcia dla osób z problemem przemocy, - niewystarczająca ilość superrewizji dla pracowników instytucji, - słaba skuteczność leczenia osób uzależnionych, coraz niższy wiek inicjacji, - ignorowanie symptomów przemocy, bagatelizowanie zjawiska przemocy w rodzinie i/lub poszczególnych jej form, - stereotypowe myślenie o problemie przemocy wśród policjantów, prokuratorów i sędziów, - wypalenie zawodowe - problemy z wymianą informacji między instytucjami, - w sytuacji zagrożenia epidemiologicznego zwiększony stres, - niechęć osób przeciwdziałających przemocy do podnoszenia swoich kwalifikacji.

2. Cele Programu

Założone w Programie cele oraz ich przewidywane efekty odnoszą się do 4 głównych obszarów:

- **wspieranie** – udzielanie szeroko rozumianego wsparcia osobom doznającym przemocy domowej, w tym pomocy psychologicznej, prawnej i socjalnej oraz zapewnienie schronienia;
- **interwencja** – działania polegające ochronie osób doznających przemocy w rodzinie oraz świadków przemocy, izolacja i oddziaływania korekcyjno-edukacyjne wobec sprawców;
- **edukacja** – przekazywanie wiedzy na temat przyczyn, mechanizmów i skutków przemocy oraz informowanie o możliwościach uzyskania pomocy; edukacja odnosi się także do wzmacniania kompetencji służb pomocowych;
- **profilaktyka** – zapobieganie przemocy poprzez rozwijanie umiejętności interpersonalnych, wzmacnianie sieci wsparcia społecznego, promowanie właściwych modeli wychowawczych.

CEL GŁÓWNY PROGRAMU:

ZWIĘKSZENIE SKUTECZNOŚCI DZIAŁAŃ NA RZECZ PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE.

Cele szczegółowe:

1. Podnoszenie kompetencji i doskonalenie zawodowe pracowników instytucji i placówek zajmujących się przemocą w rodzinie.
2. Zwiększenie skuteczności działań w zakresie udzielania pomocy ofiarom przemocy w rodzinie.
3. Zwiększenie skuteczności podejmowanych działań wobec sprawców przemocy w rodzinie.
4. Zwiększenie wiedzy z zakresu przemocy oraz podniesienie poziomu świadomości i wrażliwości społecznej na temat przemocy.

3. Zadania do realizacji

1.	**Cel szczegółowy**: Podnoszenie kompetencji i doskonalenie zawodowe pracowników instytucji i placówek zajmujących się przemocą w rodzinie		
	Działanie	Realizatorzy	Terminy
1.1	1. Organizowanie szkoleń, konferencji, debat merytorycznych na temat przeciwdziałania przemocy w rodzinie. 2. Wdrożenie systemu wsparcia dla osób pracujących bezpośrednio z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie i z osobami stosującymi przemoc w rodzinie w formie m.in. superwizji. 3. Upowszechnianie materiałów dotyczących przeciwdziałania przemocy w rodzinie	PCPR, OPS, Policja, szkoły, organizacje pozarządowe,	2022-2026

2.	**Cel szczegółowy**: Zwiększenie skuteczności działań w zakresie udzielania pomocy ofiarom przemocy w rodzinie.		
	Działanie	Realizatorzy	Terminy
2.1	1. Zapewnienie osobom doznającym przemocy w rodzinie bezpiecznego, czasowego schronienia oraz dostępu do pomocy o charakterze: - natychmiastowego wsparcia psychologicznego i specjalistycznego, - konsultacji, wsparcia, terapii, psychoedukacji w zakresie przemocy, - udzielanie pomocy dotyczącej trudności wychowawczych, - dostępności do bezpłatnej pomocy prawnej, - dostępności do form pomocy związanej z doznawaniem przemocy (grupa wsparcia), - warsztatów, zajęć grupowych. 2. Realizowanie przez instytucje publiczne zajmujące się pomocą osobom dotkniętym przemocą w rodzinie pomocy w formie poradnictwa medycznego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego. 3. Zapewnienie bezpieczeństwa krzywdzonym dzieciom w trybie art. 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. 4. Nawiązywanie i wzmacnianie współpracy z organizacjami rządowymi i samorządowymi oraz organizacjami pozarządowymi w zakresie pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie.	PCPR, OPS, szkoły, organizacje pozarządowe Przychodnie Podstawowej Opieki Medycznej PCPR, rodziny zastępcze, placówki opiekuńczo-wychowawcze	2022-2026

3.	**Cel szczegółowy**: Zwiększenie skuteczności podejmowanych działań wobec sprawców przemocy w rodzinie.		
	Działanie	Realizatorzy	Terminy
3.1	1. Utworzenie i realizowanie programu korekcyjno-edukacyjnego dla osób stosujących przemoc w rodzinie. 2. Aktywność, współdziałanie oraz wymiana informacji pomiędzy służbami w zakresie monitoringu zachowań osób skazanych za stosowanie przemocy w rodzinie	PCPR, organizacje pozarządowe PCPR, OPS, Policja, Sąd, Prokuratura, OTU, organizacje pozarządowe	2022-2026

4.	**Cel szczegółowy**: Zwiększenie wiedzy z zakresu przemocy oraz podniesienie poziomu świadomości i wrażliwości społecznej na temat przemocy		
	Działanie	Realizatorzy	Terminy
4.1	1. Promowanie mediacji rodzinnych jako jednej z metod rozwiązywania konfliktów. 2. Edukacja społeczności lokalnej na temat przemocy i jej skutków. 3. Wdrażanie prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci zagrożonych przemocą.	PCPR, OPS, Policja, szkoły, organizacje pozarządowe	2022-2026

V. REALIZACJA PROGRAMU

Koordynatorem *Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Sokołowskim na lata 2022-2026* jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sokołowie Podlaskim, które współpracować będzie z Komendą Powiatową Policji w Sokołowie Podlaskim, miejskimi i gminnymi Ośrodkami Pomocy Społecznej, kuratorami i sędziami Sądu Rejonowego, Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną, placówkami oświatowymi, placówkami opiekuńczo-wychowawczymi oraz organizacjami pozarządowymi z ternu powiatu sokołowskiego.

Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Sokołowskim na lata 2022-2026 będzie finansowany ze środków własnych powiatu, środków finansowych gmin i województwa oraz ze środków własnych instytucji współuczestniczących.

W związku z tym, że głównym celem programu jest zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenie skali tego zjawiska wskaźniki monitoringu powinny opierać się o dane liczbowe dotyczące zarówno zwiększenia dostępności usług, jak i monitoring skali zjawiska przemocy.

Monitoring realizacji Programu ma na celu weryfikację czy wyznaczone w dokumencie cele zostały zrealizowane i jaki jest ich wynik. Systematyczna ocena pozwoli na modyfikację kierunków działania w przypadku istotnych zmian społecznych.

Celem ewaluacji jest systematyczna ocena działań realizowanych w ramach Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie pod kątem następujących kryteriów:

1. Skuteczność - ocena w jakim stopniu realizowane są cele założone w Programie,
2. Użyteczności - ocena w jakim stopniu realizowane działania odpowiadają potrzebom odbiorców.

Dane do ewaluacji zbierane będą corocznie w ramach zaplanowanego systemu monitoringu i posłużą ocenie stopnia realizacji założeń Programu. Każda organizacja i instytucja podejmująca działania wynikające z Programu wypełni do dnia 31 stycznia każdego roku ankietę z jego realizacji. Na podstawie danych uzyskanych od realizatorów Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sokołowie Podlaskim przygotuje do dnia 30 kwietnia każdego roku sprawozdanie z realizacji Programu za rok poprzedni. Roczne sprawozdanie z realizacji Programu przedstawiane będzie Zarządowi Powiatu Sokołowskiego.

Wnioski płynące z monitoringu i ewaluacji mają posłużyć zmodyfikowaniu realizowanych działań oraz zaplanowaniu działań priorytetowych w kolejnym roku.

VI. PRZEWIDYWANE EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU

Zakłada się, że zadania realizowane w ramach Programu doprowadzą do zwiększenia skuteczności pomocy i wsparcia osobom i rodzinom zagrożonym i dotkniętym przemocą poprzez:

1. Wzmocnienie i upowszechnienie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
2. Podniesienie świadomości społecznej w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
3. Usprawnienie systemu pomocy rodzinom dotkniętym przemocą, w tym:
    - udzielenie profesjonalnej pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie i osobom stosującym przemoc w rodzinie,
    - zwiększenie dostępności do pomocy specjalistycznej osobom i rodzinom doświadczającym przemocy, w tym zapewnienie miejsc w całodobowych placówkach udzielających pomocy,
4. Podniesienie jakości udzielanej pomocy, w tym:
    - podniesienie jakości usług świadczonych przez przedstawicieli instytucji realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
    - zintensyfikowanie i podniesienie jakości działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie,
5. Zacieśnienie systemu współpracy między instytucjami.

PRZEWODNICZĄCY
RADY POWIATU

Jacek Odziemczyk